

ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ

નગરપાલિકા મુખ્ય અધિકારી વર્ગ-૨ (જા. ક. ૬૫/૨૦૧૬-૧૭)

મુખ્ય પરીક્ષાનો અભ્યાસક્રમ અને પરીક્ષા પધ્ધતિ

નગરપાલિકા મુખ્ય અધિકારી વર્ગ-૨ માટેની મુખ્ય લેખિત પરીક્ષામાં નીચે મુજબ કુલ ૪ પ્રશ્નપત્રો રહેશે. ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ના પ્રશ્નપત્રો સંબંધિત ભાષામાં હશે અને તે જ ભાષામાં જવાબ લખવાના રહેશે. સામાન્ય અભ્યાસના પ્રશ્નપત્રોનું માધ્યમ ગુજરાતી અને અંગ્રેજી રહેશે અને તેના જવાબો ગુજરાતી અથવા અંગ્રેજી પૈકી કોઈ એક ભાષામાં લખવાના રહેશે. અભ્યાસક્રમના અર્થઘટનના કિસ્સામાં અંગ્રેજી અર્થઘટનને આખરી ગણવાનું રહેશે. મુખ્ય લેખિત પરીક્ષામાં ઉત્તિર્ણ થાનાર ઉમેદવારોએ ૮૦ ગુણની રૂબરૂ મુલાકાત માટે ઉપસ્થિત થવાનું રહેશે.

ક્રમ	પરીક્ષાનો પ્રકાર	પ્રશ્નપત્રનું નામ	સમય	કુલ ફાળવેલ ગુણ
૧	વર્ણનાત્મક	ગુજરાતી	૩ કલાક	૨૦૦
૨		અંગ્રેજી	૩ કલાક	૧૦૦
૩		સામાન્ય અભ્યાસ-૧	૩ કલાક	૨૦૦
૪		સામાન્ય અભ્યાસ-૨	૩ કલાક	૨૦૦
લેખિત પરીક્ષાના કુલ ગુણ :				૭૦૦
(માત્ર મુખ્ય લેખિત પરીક્ષામાં ઉત્તિર્ણ થાનાર ઉમેદવારો માટે) રૂબરૂ મુલાકાત :				૮૦
આખરી પસંદગી માટે ગણતરીમાં લેવાના કુલ ગુણ :				૭૮૦

પ્રશ્નપત્ર -૧ ગુજરાતી (વર્ણનાત્મક)

ગુણ-૨૦૦

માધ્યમ : ગુજરાતી

સમય-૩ કલાક

અનુક્રમ	અભ્યાસક્રમની વિગત	ફાળવાયેલ ગુણ
૧.	નિબંધ : ત્રણ પૈકી કોઈપણ એક (ઓછામાં ઓછા ૨૫૦ વધુમાં વધુ ૩૦૦ શબ્દોમાં)(વર્ણનાત્મક, વિશ્લેષણાત્મક/ચિંતનાત્મક/સાંપ્રત સમસ્યા પર આધારિત)	૨૫
૨.	વિચાર વિસ્તાર (ત્રણ પૈકી કોઈપણ બે) કાવ્યપંક્તિઓ કે ગદ્યસૂક્તિનો વિચારવિસ્તાર (આશરે ૧૦૦ શબ્દોમાં)	૧૫
૩.	સંક્ષેપીકરણ : આપેલા ગદ્યખંડમાંથી આશરે ૧/૩ ભાગમાં તમારા શબ્દોમાં સંક્ષેપ	૧૫
૪.	ગદ્યસમીક્ષા: આપેલા ગદ્યખંડના આધારે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો.	૧૫
૫.	ઔપચારિક ભાષણો તૈયાર કરવા (સ્વાગત, વિદાય, ઉદ્ઘાટન વગેરે)/પત્રકાર પરિષદ માટે ઉદ્બોધન તૈયાર કરવા (ઉર્ભ, ખેત ધિરાણ, પ્રદૂષણ, આરોગ્ય, શિક્ષણનો નીતિવિષયક કે સમસ્યા વિષયક) (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૫
૬.	પ્રચાર માધ્યમો માટે નિવેદનો તૈયાર કરવા (આશરે ૧૦૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૭.	પત્રલેખન (અભિનંદન/શુભેચ્છા/વિનંતી/ફરિયાદ વગેરે) (આશરે ૧૦૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૮.	ચર્ચાપત્ર (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં) (વર્તમાનપત્રમાં પ્રજ્ઞના પ્રશ્નો/સાંપ્રત સમસ્યાઓ/વ્યક્તિગત અભિપ્રાય રજૂ કરતુ ચર્ચાપત્ર)	૧૦
૯.	અરજીલેખન (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૫
૧૦.	અહેવાલલેખન (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૨૦
૧૧.	સંવાદકૌશલ્ય : બે વ્યક્તિઓ વચ્ચે સંવાદ (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં) (જુથચર્ચા, સભાનું કામકાજ, પાણી, કૃષિ, આરોગ્ય, સફાઈ, શિક્ષણને લગતી સમસ્યાઓ વગેરે.	૧૦
૧૨.	ભાષાંતર : અંગ્રેજીમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ	૨૦

૧૩.

ગુજરાતી વ્યાકરણ

૨૦

સૂચવ્યા મુજબ જવાબ લખો. (આ પ્રશ્નોમાં આંતરિક વિકલ્પો રહેશે નહીં.)

૧) રૂઢિપ્રયોગોના અર્થ અને તેનો વાક્યપ્રયોગ - ૨

૨) કહેવતોનો અર્થ - ૨

૩) સમાસનો વિગ્રહ કરી તેની ઓળખ - ૨

૪) છંદ ઓળખાવો - ૨

૫) અલંકાર ઓળખાવો - ૨

૬) શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ - ૨

૭) જોડણી શુદ્ધિ - ૨

૮) લેખન શુદ્ધિ/ભાષા શુદ્ધિ - ૨

૯) સંધિ - જોડો કે છોડો - ૨

૧૦) વાક્યરચનાના અંગો/ વાક્યના પ્રકાર/ વાક્ય પરિવર્તન - ૨

કુલ

૨૦૦

પ્રશ્નપત્ર-૨ : ENGLISH (Descriptive)

MARKS – 100

Medium: English

Time-3 HOURS

Serial No.	TYPE OF QUESTION	Marks to be allotted
01	ESSAY (A minimum of 200 words and a maximum of 250 words): Choose any one topic from a list of five. (Descriptive, analytical, philosophical, based on Current Affairs)	15
02	LETTER WRITING (in about 100 words): A formal letter expressing one's opinion about an issue. The issues can deal with daily office matters/ a problem that has occurred in the office/ an opinion in response to one sought by a ranked officer etc.	10
03	REPORT WRITING (in about 150 words): A report on an official function/event/field trip/survey etc.	10
04	FORMAL SPEECH (in about 150 words): A speech (in a formal style) that is to be read out in a formal function. This could be an inauguration speech, an educational seminar/conference, a formal ceremony of importance etc.	10
05	PRECIS WRITING: A precis in about 100 words for a 300-word passage.	15
06	READING COMPREHENSION: A reading passage of about 250 words to be given followed by 05 Multiple-choice questions and 10 short-answer type questions.	10

07	ENGLISH GRAMMAR:	20
	Multiple choice questions set from the following list.:	
	a. Tenses	
	b. Voice	
	c. Narration (Direct-Indirect)	
	d. Transformation of sentences	
	e. Use of Articles and Determiners	
	f. Use of Prepositions	
	g. Use of Phrasal verbs	
	h. Use of idiomatic expressions	
	i. Administrative Glossary	
	j. Synonyms/Antonyms	
	k. One-word substitution	
	l. Cohesive devices/Connectives/Linkers	
	m. Affixes	
	n. Words that cause confusion like homonyms/homophones.	
08.	TRANSLATION:	10
	Translation of a short passage (of about 150 words) from Gujarati to English.	
	Total	100

પ્રશ્નપત્ર -૩: સામાન્ય અભ્યાસ-૧ (વર્ણનાત્મક)

કુલ ગુણ: ૨૦૦

માધ્યમ: ગુજરાતી/અંગ્રેજી

સમય: ૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.

પ્રશ્નઓની સંખ્યા	પ્રશ્નવાર ગુણ	પ્રશ્નવાર શબ્દ મર્યાદા	કુલ ગુણ.
૧૨	૫	૩૦ થી ૪૦ શબ્દો	૬૦
૦૮	૧૦	૭૦ થી ૮૦ શબ્દો	૮૦
૦૪	૧૫	૧૩૦ થી ૧૪૦ શબ્દો	૬૦

(A) ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ :

- (1) સિંધુ ખીણની સંસ્કૃતિ,
- (2) વેદિક યુગ તથા જૈન અને બૌદ્ધ ધર્મ
- (3) પ્રાચીન ભારતના મહત્વના રાજવંશો- મૌર્ય, શુંગ, સાતવાહન, કુષાણ, ગુપ્ત, ચાલુક્ય, રાષ્ટ્રકુટ , પલ્લવ અને ચોલોના વિશેષ સંદર્ભમાં- તેમનું વહીવટી તંત્ર, કલા, સ્થાપત્ય અને સાહિત્ય.
- (4) હર્ષવર્ધન અને તેનો સમય, ગુજરાત સાથેના તેના સંબંધો.
- (5) રાજપૂત યુગ, ગુજરાતના સોલંકી, વાઘેલા અને ચાવડા રાજવંશો- તેમનું વહીવટી તંત્ર, કલા, સ્થાપત્ય અને સાહિત્ય.
- (6) વિજય નગર સામ્રાજ્ય અને મુઘલ સામ્રાજ્ય
- (7) ભક્તિ આંદોલન અને સૂફીવાદ
- (8) ૧૮૫૭ નો ભારતનો સ્વંતંત્રતા સંગ્રામ
- (9) ૧૯મી સદીમાં ભારત અને ગુજરાતમાં ધાર્મિક અને સામાજિક સુધારા આંદોલનો.
- (10) ભારતમાં યુરોપિયનોનું આગમન, બ્રિટિશ શાસનની સ્થાપના અને વિસ્તરણ ૧૭૫૭ થી ૧૮૫૬, જમીન મહેસૂલ પદ્ધતિ, કાયમી જમાબંધી, રૈયતવારી અને મહાલવારી.

- (11) ભારતની સ્વંતંત્રતા માટેની ચળવળ , ગાંધીજી , સરદાર પટેલ અને ડો. બી.આર. આંબેડકરનું યોગદાન.
- (12) ગુજરાતી સાહિત્ય, શિલ્પ અને સ્થાપત્ય તથા લોક સંસ્કૃતિ.
- (13) ભારતીય સંગીત, નૃત્ય અને ચિત્રકળા.

(B) વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી

- (1) રાષ્ટ્ર ઘડતરમાં વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની ભૂમિકા
- (2) ભારતનો અંતરિક્ષ કાર્યકર્મ અને ભારતની પરમાણુ નીતિ
- (3) ભારતની ઉર્જા જરૂરિયાત, કાર્યક્ષમતા અને સંશોધનો, કલીન એનર્જી રીસોર્સીઝ, ભારતની ઉર્જા નીતિ- સરકારની નીતિઓ અને કાર્યક્રમો.
- (4) ઇન્ફોર્મેશન અને કમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી.
- (5) ભારતના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિકો અને તેમનું પ્રદાન
- (6) વિકાસ અને પર્યાવરણ , જળ વાયુ પરિવર્તન

(C) ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન

- (1) ભારતીય અર્થતંત્રના મુખ્ય લક્ષણો , રાષ્ટ્રીય આવક અને માથાદીઠ આવકના વલણો.
- (2) ક્ષેત્રિય સંરચના (ઉત્પાદન અને રોજગારી)- પ્રાથમિક , દ્વિતીય અને સેવા ક્ષેત્ર.
- (3) ઉદારીકરણ, ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકરણના સંદર્ભમાં ભારતની આર્થિક નીતિ અને તેની સામાજિક આર્થિક અસરો.
- (4) કૃષિ વૃદ્ધિ અને ઉત્પાદકતા, ખાધ સુરક્ષા અને જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા.
- (5) ભારતીય જાહેર વિત્ત વ્યવસ્થા અને ભારતીય કર પદ્ધતિ.
- (6) ભારતીય અર્થતંત્રની મહત્વની સંસ્થાઓ.
- (7) સામાજિક - આર્થિક વિકાસ માટે કેંદ્ર અને રાજ્ય સરકારના વિવિધ કાર્યક્રમો.

પ્રશ્નપત્ર -૪: સામાન્ય અભ્યાસ-૨ (વર્ણનાત્મક)

કુલ ગુણ: ૨૦૦

માધ્યમ: ગુજરાતી/અંગ્રેજી

સમય: ૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.

પ્રશ્નઓની સંખ્યા	પ્રશ્નવાર ગુણ	પ્રશ્નવાર શબ્દ મર્યાદા	કુલ ગુણ.
૧૨	૫	૩૦ થી ૪૦ શબ્દો	૬૦
૦૮	૧૦	૭૦ થી ૮૦ શબ્દો	૮૦
૦૪	૧૫	૧૩૦ થી ૧૪૦ શબ્દો	૬૦

(A) ભૂગોળ

- (1) ભારતની ભૂગોળ- ભૌગોલિક , આર્થિક , સામાજિક , કુદરતી સંશાધન અને વસ્તી અંગેની બાબતો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે.
- (2) આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ, વિકાસકીય અને પર્યાવરણીય મુદ્દાઓ, કુદરતી પ્રકોપો, કાર્બન ઉત્સર્જન, પ્રદૂષણ પ્રકોપ વ્યવસ્થાપન, આપત્તિ વ્યવસ્થાપન
- (3) શહેરીકરણ , તેની અસરો અને શહેરી વિસ્તારો માટે ભારત સરકારની વિવિધ યોજનાઓ.

(B) ભારતીય રાજ વ્યવસ્થા અને બંધારણ

- (1) ભારતની બંધારણ સભા
- (2) આમુખ
- (3) મૂળભૂત અધિકારો અને ફરજો
- (4) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિધ્ધાંતો.
- (5) સંસદ અને વિવિધ સંસદીય સમિતિઓ.
- (6) રાષ્ટ્રપતિ અને રાજ્યપાલ
- (7) ન્યાયતંત્ર
- (8) એટર્ની જનરલ

- (9) નીતિ આયોગ
- (10) પંચાયતી રાજ
- (11) કેંદ્રીય નાણાપંચ અને રાજ્ય નાણાપંચ
- (12) બંધારણીય અને વૈધાનિક સંસ્થાઓ.

(C) લોક પ્રશાસન અને શાસન.

- (1) લોક પ્રશાસનનો અર્થ , પ્રકૃતિ તથા કાર્યક્ષેત્ર
- (2) ભારતમાં લોક પ્રશાસનની ઉત્ક્રાંતિ , કૌટિલ્ય રચિત “અર્થશાસ્ત્રમાં વહીવટનાં વિચારો, બ્રિટિશ સાશનનો વારસો.
- (3) લોકશાહીમાં મુલકી સેવાની ભૂમિકા
- (4) નિયમનકારી અને વિવિધ અર્ધન્યાયિક સંસ્થાઓ.
- (5) શાસનમાં ઉત્તરદાયિત્વ અને સંવેદનશીલતા, નાગરિક અધિકાર પત્ર,
- (6) માહિતી અધિકાર અધિનિયમ અને જાહેર સેવા અધિનિયમ
- (7) ઇ- ગવરનન્સ, પારદર્શિતા , સામાજિક અન્વેશણ અને તેનું મહત્વ.
- (8) ૭૩મો અને ૭૪મો બંધારણીય સુધારો.

(D) પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતર રાષ્ટ્રીય મહત્વની ઘટનાઓ.

Question Paper-3: General Studies-1 (Descriptive)

Total Marks: 200

Medium: English/Gujarati

Time: 3 Hours

The Structure of the Question Paper will be as mentioned below.

No. of Questions	Question wise Marks	Question wise Word Limit	Total Marks
12	5	30 to 40 Words	60
08	10	70 to 80 Words	80
04	15	130 to 140 Words	60

(A) History and Culture:

- (1) Indus Valley Civilization.
- (2) Vedic age- Jainism and Buddhism
- (3) Important Dynasties of Ancient India with special reference to the Mauryas, the Sungas, the Satvahanas, the Kushan, the Guptas, the Chaulkyas, the Rashtrakutas, the Pallavs and the Chaulas- their administration, art, architecture and sculpture.
- (4) Harshvardhana and his times. His relations with Gujarat.
- (5) The Rajput Period, Solanki, Vaghela and Chavda Dynasties of Gujarat- their administration, art, architecture and sculpture.
- (6) The Vijaynagar Empire and the Moghal Empire.
- (7) The Bhakti Movement and Sufism.
- (8) Indian war of Independence 1857
- (9) Religious and social Reform Movements in 19th Century in India and Gujarat.
- (10) The advent of the Europeans in India. Establishment and Expansion of British Rule from 1757 to 1856. Land Revenue Settlement, Permanent Settlement, Ryotwari and Mahalwari.

- (11) India's Freedom Movement. Contribution of Gandhiji, Sardar Patel and Dr. B.R. Aambedkar.
- (12) Gujarati Literature, Architecture and Sculpture, Folk Culture.
- (13) Indian Music, Dance and Painting.

(B) Science and Technology.

- (1) Role of Science and Technology for National Development.
- (2) India's Space programme and Nuclear Policy.
- (3) India's existing energy needs, India's Energy efficiency and Resources, Clean Energy resources, Energy policy of India - various Government policies and programmes
- (4) Information and Communication Technology
- (5) Prominent Scientists of India and their Contribution.
- (6) Development and Environment, Climate Change.

(C) Indian Economy and Planning.

- (1) Salient features of Indian Economy, trends in National Income and Per capita income
- (2) Sectoral composition (output and employment) - Primary, Secondary and Tertiary.
- (3) Economic Policy of India in context of liberalization, privatization and globalization and its socio economic impacts.
- (4) Agriculture growth and productivity, Food Security and Public Distribution System
- (5) Indian Public finance system and Indian tax system.
- (6) Prominent Institutions of Indian Economy.
- (7) Various Socio-Economic Development Programmes of Central and State Government.

Question Paper-4: General Studies-2 (Descriptive)

Total Marks: 200

Medium: English/Gujarati

Time: 3 Hours

The Structure of the Question Paper will be as mentioned below.

No. of Questions	Question wise Marks	Question wise Word Limit	Total Marks
12	5	30 to 40 Words	60
08	10	70 to 80 Words	80
04	15	130 to 140 Words	60

(A) Geography

- (1) Geography of India- Physical, Economic, Social, Natural Resources and population related topics- with special reference to Gujarat.
- (2) Economic Activities, Developmental and Environmental issues, Natural Calamities, Carbon Emission, Pollution Control Management, Disaster Management.
- (3) Urbanization, its impacts and various schemes and programmes of Central Government for Urban areas.

(B) Indian Polity and Constitution

- (1) Constituent Assembly of India.
- (2) Preamble
- (3) Fundamental Rights and Fundamental Duties
- (4) Directive Principles of State Policy
- (5) Parliament and various parliamentary committees.
- (6) President and Governor
- (7) Judiciary
- (8) Attorney General
- (9) NITI Aayog
- (10) Panchayati Raj

- (11) Central and State Finance Commissions.
- (12) Constitutional and Statutory Bodies

(C) Public Administration and Governance.

- (1) Meaning, Nature and Scope of Public Administration
- (2) Evolution of Public Administration in India – Administrative ideas in Kautilya’s Arthashastra, Legacy of British rule.
- (3) Role of Civil Services in Democracy.
- (4) Regulatory and various Quasi-Judicial Authorities
- (5) Accountability and Responsiveness in Administration, Citizen’s charter
- (6) Right to Information Act and Public Service Act
- (7) E-governance, transparency, concept of Social Audit and its importance
- (8) 73rd and 74th Constitutional Amendments

(D) Important Regional, National and International Events.
